

Mindennapi élet, életmód és művelődés a 19-20. században

Gyimesi Réka, Pilkhoffer Mónika

Előadás

HNNO120101

Kedd 12:00-13:30; Ró 215

Annotáció: A kurzus során az iskoláztatás, művelődés, szórakozás, lakáskultúra, sport, táplálkozás, öltözködés témáin keresztül, sok forrás bevonásával vizsgáljuk a 19-20. század hétköznapi életét.

A kurzus teljesítésének feltétele: kollokvium

Tematika:

1. Szeptember 8. Tájékoztató
2. Szeptember 15. Népeség, társadalom, nemzetiségek a 19. században
3. Szeptember 22. Népeség, társadalom, nemzetiségek a 20. században
4. Szeptember 29. Iskoláztatás, műveltségi viszonyok, analfabetizmus, egyetemek szerepe a 19-20. században
5. Október 6. Iskoláztatás, műveltségi viszonyok, analfabetizmus, egyetemek szerepe – esettanulmány: különböző társadalmi rétegek gyermekei az iskolában
6. Október 13. Közlekedés, egészségügy, sport a 19-20. században
7. Október 20. Lakókörülmények a 19. században
8. November 3. Közlekedés, egészségügy, sport – esettanulmány: az 1956-os melbourne-i olimpia
9. November 10. Lakókörülmények 20. században
10. November 17. Étkezés a 19-20. században
11. November 24. Esettanulmány: Kóstoló a múltból, egy XIX. századi magyar zsidó háziasszony mindennapjai és konyhája
12. December 1. Öltözködés, divat a 19. században
13. December 8. Öltözködés, divat a 20. században

Kötelező irodalom:

Magyar művelődéstörténet. Szerk.: Kósa László. Osiris, Budapest, 2006.

Ajánlott irodalom:

Arday Attila: Vér és aranyak: sport, forradalom, olimpia, emigráció: '56. Budapest, 2006.

Gyáni Gábor: Az utca és a szalon. A társadalmi térhasználat Budapesten 1870-1940. Új Mandátum, Budapest, 1998.

Gyáni Gábor: Hétköznapi Budapest: nagyvárosi élet a századfordulón. Budapest Főváros Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatala, Budapest, 1995.

Gyáni Gábor: Hétköznapi élet Horthy Miklós korában. Corvina, Budapest, 2006.

Gyáni Gábor – Kövér György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Osiris Kiadó, Budapest, 2006.

Fábr Anna: Hétköznapi élet Széchenyi István korában. Corvina, Budapest, 2009.

Faragó Tamás: Bevezetés a történeti demográfiába. I. kötet. Budapest, 2011.

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_09_Farago_Tamas_Bevezetes_a_torteneti_demografiaba/adatok.html

Katus László: A modern Magyarország születése. Magyarország története 1711-1914. Pécs, 2010.

Katus László: Magyar Kódex 4. Reformkor és kiegyezés (1790-1867). Budapest, 2000. (Nemzetiségek, vallások és egyházak)

Katus László: Magyar Kódex 5. Az Osztrák-Magyar Monarchia (1867-1918). Budapest, 2001. (Nemzetiségek, vallások és egyházak)

Kisbán Eszter: Népi kultúra, közkultúra, jelkép: a gulyás, pörkölt, paprikás. MTA Néprajzi Kutatócsoport, Budapest, 1990.

Körner András: Kóstoló a múltból, egy XIX.századi magyar zsidó háziasszony mindennapjai és konyhája. Vince Kiadó, Bp.,

Körner András: Hogyan éltek? A Magyar zsidók hétköznapi élete 1867-1940. Corvina, Bp., 2013.

Mindennapok Rákosi és Kádár korában: Új utak a szocialista korszak kutatásában. Szerk.: Horváthy Sándor. Nyitott Könyvműhely, Budapest, 2008.

Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Osiris, Budapest, 2010.

Valuch Tibor: Magyar hétköznapiak. Fejezetek a mindennapi élet történetéből a második világháborútól az ezredfordulóig. Napvilág Kiadó, Budapest, 2013.

Valuch Tibor: Hétköznapi élet Kádár János korában. Corvina, Budapest, 2006.

Valuch Tibor: A lódentől a miniszoknyáig: a XX. század második felének magyarországi öltözködéstörténete. Corvina; 1956-os Intézet, Budapest, 2004.

HNNO120102 Mindennapi élet, életmód és művelődés a 19-20. sz-ban 1.

Czeferner Dóra, Gyimesi Réka

Szeminárium

HNNO120102

Hétfő 16:00-17:30, Ró215

Annotáció: A szeminárium során az életmód, a mindennapi élet, a mentalitás és a művelődés lehetséges összefüggései, változásai kerülnek a középpontba (pl. lakáskultúra és építkezés, táplálkozáskultúra és háztartásvezetés, életút, társadalmi nemi szerepek, oktatás-, művelődés- és sajtótörténet és annak helytörténeti vonatkozásai, a hétköznapi élet változásai az egyes korszakokban és régiókban). A kurzus célja a fenti témák feldolgozása, egyrészt a vonatkozó szakirodalom segítségével, másrészt a tematikához kapcsolódó, változatos típusú források felhasználásával, ezzel készítve fel a hallgatókat az életmód és mentalitás mikrotörténeti jelenségeinek és változásainak kutatására.

Tematika:

1. Szeptember 7. A félév ütemezése, módszertani bevezető. CzD, GyR
2. Szeptember 14. A család, háztartás funkciója, szerkezete, változásai a 19–20. században. GyR
3. Szeptember 21. A gazdaság szerkezeti átalakulása, ennek hatása a mindennapi életre (19–20. sz.) GyR
4. Szeptember 28. A társadalom különböző rétegei, a hétköznapi élet változatai a különböző társadalmi státuszokban. GyR
5. Október 5. Nemzetiségi összetétel, a mentalitás szerepe, homogén vagy heterogén egy közösség? GyR
6. Október 12. Helytörténeti vonatkozások, egyéni életutak forrásai, kutatási lehetőségek. GyR
7. Október 19. A lakás felépítése, terei, funkciói a 19. században, gazdasági épületek, településszerkezet GyR
- 8– 9. November 2. és 9. Településszerkezet, térhasználat a 20. században. Az építészet új útjai – funkcionalitás, anyagok. Műemlékvédelem. Lakóépületek; a belső terek kihasználásának változásai. CzD
10. November 16. Az oktatás formális és informális terei a 19–20. században. (közoktatás, egyetemek, egyesületek stb.) CzD
11. November 23. Irodalmi, képzőművészeti és zenei irányzatok a 19–20. században. CzD
12. November 30. A sajtó fejlődése, szerepe a modern társadalmak életében a felvilágosodástól napjainkig. CzD
13. December 7. Nemi szerepek a családban, az oktatási intézményekben, a munkaerőpiacon, valamint a közéletben a felvilágosodás időszakától napjainkig. CzD
14. December 14. Zárthelyi dolgozat.

Teljesítés feltétele:

Aktív órai munka (2 hiányzás megengedett), referátum, a referátumot követő vitában való részvétel, vélemény megformálása, kifejtése.

Ajánlott irodalom:

Bényei Miklós: Helyismeret, helytörténet: felsőoktatási jegyzet. EKF Líceum Kiadó, Eger, 2008.

Bódy Zsombor – Ö. Kovács József (szerk.): *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagományok, irányzatok, módszerek.* Osiris Kiadó, Budapest, 2006.

Burucs Kornélia: Nők az egyesületekben. In: *História.* (1993): 2. 15-18. Forrás: Tájékoztatás a Feministák Egyesületének céljairól és munkatervéről. Márkus Samu Könyvnyomdája, Budapest, 1905. (Letölthető: http://www.mtda.hu/books/tajekoztatas_a_feministak.pdf)

Gyáni Gábor – Kövér György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Osiris Kiadó, Budapest, 2006.

Gyáni Gábor: *Család, háztartás és a városi cselédség.* Magvető Kiadó, Budapest, 1983.

Faragó Tamás: Bevezetés a történeti demográfiába. I. kötet. Budapest, 2011.
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_09_Farago_Tamas_Bevezetes_a_torteneti_demografiaba/adatok.html

Kaposi Zoltán: Gazdaságtörténet. JPTE, Pécs, 1997.

Katus László: A modern Magyarország születése. Magyarország története 1711-1914. Pécs, 2010.

Kósa László (szerk.): *Magyar művelődéstörténet.* Osiris Kiadó, Budapest, 2006.

Kövér György: Iparosodás agrárországban: Magyarország gazdaságtörténete: 1848-1914. Gondolat Kiadó, Budapest, 1982.

Magyar Kódex IV-VI. Kossuth Kiadó, Budapest. (az építészet- művelődés-, mentalitás-, és az oktatás történetével kapcsolatos fejezetek)

Máté Gábor (szerk.): Együtt élő népek - eltérő értékrendek: Andrásfalvy Bertalan válogatott társadalomnéprajzi tanulmányai. L'Harmattan, Pécs, 2011.

Solymár Imre: A dél-dunántúli németek mentalitása. Völgyeségi Múzeum, Bonyhád, 2003.

Tomka Béla: *Európa társadalomtörténete a 20. században.* Osiris Kiadó, Budapest, 2009.

Tomka Béla: Bevezetés Európa újabbkori társadalom- és gazdaságtörténetébe. SZTE, digitális tananyag: <http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Tortenelem/13Tomka/html/>

Vonyó József (szerk.): Várostörténet, helytörténet: Elmélet és módszertan. Pécs Története Alapítvány, Pécs, 2003.